

**PRAKTIESE EKKLESIOLOGIE EN
BEDIENINGSPRAKTYK**

**MET VERWYSING NA DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

PROEFSKRIF VOORGELÊ TER VERVULLING
VAN DIE VEREISTES VIR DIE GRAAD

**PHILOSOPHIAE DOCTOR
(PRAKTIESE TEOLOGIE)**

AAN DIE FAKULTEIT TEOLOGIE
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

PROMOVENDUS
WILLEM AKKERHUYS DREYER

PROMOTOR
PROF. TFJ DREYER

2011

***ECCLESIA REFORMATA,
SEMPER REFORMANDA!***

Duskant die rivier is die geboue vervalle,

oorkant die rivier lê wye, oop vlaktes.

Dáár skyn die son helder.

Wat ons nodig het, is 'n brug.

Opgedra aan Gerda en ons vier seuns.

Met dank aan Prof TFJ Dreyer vir sy leiding.

INHOUDSOPGAWE

1. ORIËNTASIE	5
1.1. DIE KRISIS	5
1.2. DIE VERLEENTHEID	8
1.3. DIE BELANG VAN DIE PLAASLIKE GEMEENTE	9
1.4. VERTREKPUNT	14
1.5. EKKLESIOLOGIE	15
1.6. PRAKTIESE EKKLESIOLOGIE	18
2. HISTORIES-VERGELYKENDE EKKLESIOLOGIE	23
2.1. INLEIDEND	23
2.2. INSTITUSIONELE BENADERING TOT KERKWEES	27
2.3. TRANSFORMERENDE BENADERING TOT KERKWEES	31
2.4. NIE-INSTITUSIONELE BENADERING TOT KERKWEES	38
2.5. HISTORIESE ESKURS: INSTITUSIONALISERING	47
2.6. SISTEEMVERHAAL VAN DIE NHKA	65
2.7. CORPUS CHRISTIANUM, VOLKSKERK EN DIE KERK AS INSTITUUT	71
2.8. ENKELE GEVOLGTREKKINGS	74
3. PRAKTIES-TEOLOGIESE EKKLESIOLOGIE	78
3.1. INLEIDEND	78
3.2. INSTITUSIONALISME	78
3.3. GEBOUE	81
3.4. STRUKTURE, BEHEER EN KONTROLE	83
3.5. ONDERSKEID TUSSEN AMP EN LIDMAAT	88
3.6. TEOLOGIESE OPLEIDING	90
3.7. STATISTIESE ANALISE	93
3.8. PREDIKANTE SE FUNKSIONERING	109
3.9. BEDIENING IN GEMEENTES	115
3.10. LEIERSKAP	121
3.11. ENKELE GEVOLGTREKKINGS	126
4. EKSEGETIES-SISTEMATIESE EKKLESIOLOGIE	128
4.1. INLEIDEND	128
4.2. PRESBITERIAAL-SINODALE KERKBEGRIP	130
4.3. ORGANIESE KERKBEGRIP	134
4.4. KRITIESE BEOORDELING	145
4.5. VERDERE ONTWIKKELING	148
4.6. METAFORIESE SPREKE OOR KERKWEES	151
4.7. 'N NUWE KERKBEGRIP EN NUWE KERKORDE	153
4.7.1. Die gemeente is die volk van God	155
4.7.2. Die gemeente is die huisgesin van die Vader	159
4.7.3. Die gemeente is die liggaam van Christus	163
4.7.4. Die gemeente is die tempel van die Heilige Gees	167
4.8. ENKELE GEVOLGTREKKINGS	169

5. MISSIONALE EKKLESIOLOGIE	170
5.1. INLEIDEND	170
5.2. TRANSFORMASIE	173
5.3. FASILITERENDE LEIERSKAP	185
5.4. NUWE GELOOFSTAAL	192
5.5. PASTORALE BEDIENINGSPRAKTYK	197
5.6. MISSIONALE BEDIENINGSPRAKTYK: WAT IS BESLUIT?	200
5.7. TIEN KENMERKE VAN 'N MISSIONALE BEDIENINGSPRAKTYK	205
5.7.1. Dit gaan om Jesus Christus	207
5.7.2. Dit gaan om God se wêreld	209
5.7.3. Gemeenskap van die gelowiges	210
5.7.4. Verwelkom die vreemdeling	212
5.7.5. Diensbaarheid	214
5.7.6. Dissipelskap	216
5.7.7. Kreatiwiteit	219
5.7.8. Leierskap	219
5.7.9. Spiritualiteit	220
5.7.10. Die Woord	222
5.8. GEVOLGTREKKING	223
BRONNELYS	225
OPSOMMING	244
KERNBEGRIPE	245
SUMMARY	246
TERMINOLOGY	247

OPSOMMING

In hierdie proefskrif is 'n Praktiese Ekklesiologie ontwikkel op grond van vier perspektiewe:

- 'n Historiese perspektief wat na vore kom in 'n Histories-vergelykende Ekklesiologie.
- 'n Empiriese perspektief wat na vore kom in 'n Prakties-teologiese Ekklesiologie.
- 'n Hermeneutiese perspektief wat na vore kom in 'n Eksegeties-sistematiese Ekklesiologie.
- 'n Strategiese perspektief wat na vore kom in 'n Missionale Ekklesiologie.

In die proefskrif toon die promovendus aan dat die kerk 'n ernstige krisis beleef. Die krisis is grootliks te wyte aan 'n proses van institusionalisering wat deur eeue heen plaasgevind het. Empiriese navorsing het aangetoon dat institusionalisering destruktiewe gevolge vir die kerk inhou.

Die proefskrif toon verder aan dat 'n radikale en omvattende transformasie van die kerk van uiterste belang is. Transformasie impliseer 'n proses waarin die sisteemverhaal van die kerk verander, van 'n institusionele benadering tot kerkwees tot 'n meer organiese verstaan van kerkwees, gebou op Bybelse metafore.

'n Organiese kerkbegrip en Missionale Ekklesiologie dien as basis vir die transformasie van die gemeentelike bedieningspraktyk, van 'n pastorale bedieningspraktyk na 'n missionale bedieningspraktyk.

KERNBEGRIPE

Die volgende kernbegrippe is in die proefskrif benut:

- Ekklesiologie
- Kerkbegrip
- Kerkwees
- Praktiese Ekklesiologie
- Histories-vergelykende Ekklesiologie
- Prakties-teologiese ekklesiologie
- Eksegeties-sistematiese Ekklesiologie
- Missionale Ekklesiologie
- Institutionalisering (Kerk as instituut)
- Presbiteriaal-sinodale kerkbegrip
- Organiese kerkbegrip (Kerk as organisme)
- Die kerk as volk van God
- Die kerk as huisgesin van die Vader
- Die kerk as liggaam van Christus
- Die kerk as tempel van die Heilige Gees
- Sisteemverhaal
- Pastorale bedieningspraktyk
- Missionale bedieningspraktyk

SUMMARY

In this dissertation a Practical Ecclesiology is developed based on four perspectives:

- The historical perspective is reflected in an Historical-comparative Ecclesiology.
- The empirical perspective is reflected in a Practical-theological Ecclesiology.
- The hermeneutical perspective is reflected in an Exegetical-systematic Ecclesiology.
- The strategic perspective is reflected in a Missional Ecclesiology.

The promovendus argues that the church is experiencing a severe crisis. This crisis is mainly due to a process of institutionalisation which had taken place over centuries. Empirical research had shown the destructive effects this process had on the church.

The dissertation indicates that a radical and global transformation of the church is essential. Transformation implies a process in which the system story of the church need to change. This transformation could be regarded as a change from an institutional to a more organic functioning of the church, based on Biblical metaphors relating to the church.

An organic understanding of the church will lead to a transformation of the congregational ministry, from a pastoral ministry to a missional ministry.

TERMINOLOGY

The following terminology was utilised:

- Ecclesiology
- Practical Ecclesiology
- Historical-comparative Ecclesiology
- Practical-theological Ecclesiology
- Exegetical-systematic Ecclesiology
- Missional Ecclesiology
- Institutionalisation
- Presbyterian-synodal system of governance
- The church as God's people
- The church as the family of the Father
- The church as the body of Christ
- The church as the temple of the Holy Spirit
- System story
- Church as institution
- Church as organism
- Pastoral model of ministry
- Missional model of ministry

VERKLARING

Hiermee verklaar ek, Willem Akkerhuys Dreyer, dat hierdie proefskrif berus op oorspronklike navorsing en dat alle bronne wat geraadpleeg en aangehaal is, in die bronnelys erken word.

Geteken te Pretoria op 1 Mei 2011.
